

VIDS

Met elkaar

★ IN SURINAME

DE WETTELIJKE BESCHERMING VAN
INHEEMSE EN TRIBALE VOLKEN
IN SURINAME

Rechtszekerheid voor ons Allen

Inheemse en Tribale Volken in Suriname

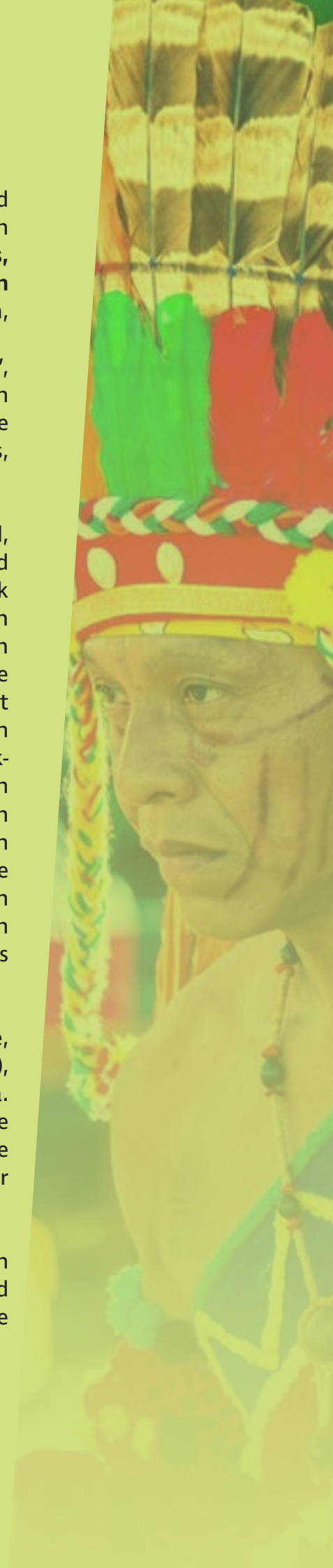
Inheemse volken zijn de oorspronkelijke bewoners van een bepaald gebied. Het gaat niet slechts om een groep personen van een bepaalde etniciteit. Het zijn volken met een **eigen geschiedenis, voorouderlijk grondgebied, traditioneel bestuur, taal, cultuur en tradities**. Het zijn evengoed volken als het volk van Denemarken, of Nederlands volk, of Azteken volk, of Bedoeïenenvolk.

De kolonistoren duiden deze volken aan als "stammen", "nomaden" of zelfs als "wilden", terwijl het evengoed om volken met een soms heel hoge beschaving ging; misschien niet dezelfde soort "beschaving" of "ontwikkeling". En elk volk, net als elk mens, is gelijk aan een ander en heeft gelijke rechten.

Hun gebieden werden (of worden) door andere volken gekoloniseerd, vaak met (dodelijk) geweld. Het zijn traditioneel in stamverband levende (tribale) volken, die hun eigen identiteit als oorspronkelijk volk hebben behouden en een andere cultuur en levenswijze hebben dan die van de rest van de huidige bevolking van het land. Ze werden (en in veel gevallen, worden) gediscrimineerd, leven onder slechtere omstandigheden dan de doorsnee bevolking inclusief wat betreft onderwijs, gezondheidszorg en andere ontwikkelingsaspecten, en worden over het algemeen uitgesloten van, of nauwelijks betrokken bij het nationaal beleid. Ze leven over het algemeen in een achtergestelde en kwetsbare positie, overal ter wereld. Daarentegen leven Inheemse volken vaak in gebieden die het beste behouden zijn gebleven, mede dankzij hun duurzame en allesomvattende levenswijze met respect voor natuur en bovennatuur. Ze hebben een niet geëvenaarde traditionele kennis over diverse aspecten van de relatie tussen mens en natuur, die over vele generaties is opgebouwd en verrijkt.

In Suriname zijn er diverse Inheemse volken. De vier meest bekende, en grootste in aantal, zijn de Kari'na (ook bekend als Caraïben), de Lokono (of Arowakken), de Trio (Tiriyo of Tarëno) en de Wayana. Er zijn verder nog afstammelingen van andere Inheemse volken die heden ten dage echter niet meer zo talrijk in aantal zijn. Van sommige van deze volken zijn er nog maar een paar personen over in Suriname.

Inheemse volken zijn dus ook Tribale volken. Maar omgekeerd zijn niet alle Tribale volken ook Inheems; ze kunnen in stamverband leven maar buiten hun oorspronkelijk woongebied zoals de Tribale Marronvolken in Suriname.

Tribale volken leven veelal op dezelfde manier als Inheemse volken en zijn dus evenzeer afhankelijk van hun leefmilieu voor hun overleving, voor het behoud van hun levenswijze en cultuur. Ze verkeren evenals de Inheemsen in een soortgelijke achtergestelde, kwetsbare, gediscrimineerde en gemarginaliseerde positie. Ze hebben ook een sterke, historische, culturele en spirituele binding met hun voorouderlijke grondgebieden.

Zowel Inheemse volken als andere Tribale volken komen volgens het internationaal recht in aanmerking voor de wettelijke erkenning van hun collectieve rechten. Met de aanneming van de Wet Collectieve Rechten zullen deze internationaal erkende mensenrechten ook in Suriname vastgelegd worden.

Wat zijn Grondenrechten?

Grondenrechten zijn de collectieve eigendomsrechten van Inheemse en Tribale volken op hun voorouderlijke grond

Het gaat om **collectieve** rechten, dus niet van een individu op een perceel, maar om het gezamenlijk recht van de gemeenschap als geheel (dorpen, of een stam) op hun gezamenlijk woon-en leefgebied. Het is een **nieuw soort recht voor Suriname**, namelijk collectief de huidige wetgeving kent namelijk alleen individuele rechten op grond). Dit nieuwe collectieve eigendomsrecht (grondenrechten) heeft een aantal belangrijke kenmerken:

- Het recht is **onvervreemdbaar**; het kan niet worden overgedragen aan een ander. Dit is nodig zodat de grond van het volk nooit verkocht of weggeschonken kan worden aan derden maar altijd van het volk blijft;
- Het kan **niet worden opgedeeld in stukjes**, waarbij bijvoorbeeld een deel van de grond wordt verkocht;
- Het is onbelastbaar en niet-verhypothekeerbaar: de **grond kan niet als onderpand** dienen,; er kan geen last op worden gelegd; er kan dus ook geen hypotheek op genomen worden;
- Het is **dus geen zakelijk recht waarmee er zaken gedaan** kunnen worden.

Het gaat om eigendomsrecht; de grond is eigendom van het volk of de gemeenschap; het is dus geen huurrecht waarbij de gemeenschap een stuk overheidsgrond in huur krijgt (zoals bij grondhuur) en ook geen gebruikersrecht waarbij de gemeenschap de grond slechts mag gebruiken voor een bepaalde tijd en voor een bepaald doel (bijv. zoals houtkap in gemeenschapsbos).

Het is een collectief recht, en komt op naam van het Inheems of Tribaal volk; niet op naam van een persoon, niet op naam van een kapitein of granman, en ook niet op naam van een stichting of vereniging. De Inheemse en Tribale volken worden als zodanig erkend in de wet en zijn dan ook nieuwe rechtspersonen geworden, met collectieve rechten.

Andere rechten die in de conceptwet Collectieve Rechten zijn opgenomen zijn de wettelijke erkenning van het traditioneel gezag van de Inheemse en Tribale volken, met hun taken en bevoegdheden, het recht op Free, Prior and Informed Consent (FPIC: de gemeenschappen moeten vooraf, na goed geïnformeerd te zijn, weloverwogen toestemming geven voor grootschalige projecten die van invloed zijn op hun leven en op hun rechten), en het recht op inspraak in besluitvorming die op hen van toepassing is.

Naar een nationale wetgeving en bescherming van Inheemse en Tribale Volken

De internationale gemeenschap, alsook vele individuele landen, hebben in de afgelopen decennia stappen ondernomen om de mensenrechten van Inheemse en Tribale volken beter te beschermen, en hun overleving als distinctieve (onderscheidenlijke) volken mogelijk te maken. Er zijn verdragen en verklaringen aangenomen waarin de collectieve rechten van Inheemse en Tribale volken uitgebreid worden beschreven en beschermd. Ook nationale, regionale en internationale gerechtshoven hebben gerechtelijke uitspraken gedaan die deze rechten van Inheemse en Tribale volken vastleggen en beschermen (wat betreft Suriname o.a. het Moiwana-, Saramaka- en Kaliña & Lokono Vonnis). Ook Suriname is thans in het proces deze rechten in haar wetgeving op te nemen.

Het zijn dezelfde mensenrechten en volkenrechten als voor elk ander mens en volk, toegepast op het collectief (de Inheemse en Tribale volken), en ook om "volken" omdat het evenzeer volken betreft, door koloniale overheersers echter afgeschilderd als "stammen" en zelfs als "wilden". Het zijn dus geen "extra" rechten voor specifieke bevolkingsgroepen.

Rechten van Inheemse en Tribale volken gaan over het feit dat **deze volken een collectiviteit vormen**. Ze vormen één geheel als volk; ze wonen als één geheel in een bepaald gebied waarmee ze een historische en spirituele binding hebben en waarvan ze afhankelijk zijn voor hun bestaan; ze worden als één geheel bestuurd; ze nemen besluiten als één geheel; ze worden als geheel het slachtoffer van discriminatie of milieuaantasting. Ze hebben daarom ook collectieve rechten als één geheel, en zullen in de nieuwe wet erkend worden als rechts"persoon" die nu wettelijk bestaat en rechten heeft. Het gaat in deze dus niet om de individuele mensenrechten van de individuele personen van een bepaalde etnische groep, maar om hun rechten als collectiviteit.

Waarom is het nodig om grondenrechten en andere rechten van Inheemse en Tribale volken bij wet te regelen?

Het is nodig, omdat ze nog niet in de Surinaamse wetgeving voorkomen, en dat zorgt voor onzekerheid, juridische ongelijkheid en onvoldoende rechtsbescherming van de Inheemse en Tribale volken. Ongelijkheid, omdat de individuele rechten van burgers wel zijn verzekerd maar die van hen als collectiviteit niet. Niet erkennen dat ze een collectiviteit vormen, met collectieve rechten, komt neer op het niet erkennen van hun bestaan, van hun cultuur en levenswijze, en dat is discriminatie en ongelijkheid.

Zoals bekend ontstaan er ook vele conflicten in gevallen bij gronduitgifte of concessies in gebieden waar de Inheemse en Tribale volken wonen en leven, omdat er geen wetgeving is die aan hen rechtszekerheid verschaft op de gronden waar zij al eeuwenlang wonen en waarvan ze leven. Net zoals het leven, de eigendommen en andere rechten van een individuele persoon wettelijke bescherming genieten, net zo moeten Inheemse en Tribale volken **als collectiviteit** ook wettelijke bescherming hebben, vooral vanwege hun sterke binding met, en grote afhankelijkheid van hun traditionele woon- en leefgebieden.

Met elkaar
★ IN SURINAME

Gevolgen van het wettelijke regelen van grondenrechten

Door de nieuwe wetgeving zal het beter bekend zijn **waar de Inheemse en Tribale woon- en leefgebieden precies zijn en kunnen de Inheemse en Tribale volken inderdaad beter op hun gebied letten en het beschermen, en voor hun rechten opkomen, vooral wat betreft illegale jacht, visvangst en houtkap.** Maar dat betekent niet dat niemand meer daar mag komen. Publieke wegen blijven gewoon publiek, en dezelfde fatsoensregels blijven gewoon gelden (bijvoorbeeld dat men niet onaangekondigd of ongevraagd iemands erf binnenstapt, en ook niet onaangekondigd of ongevraagd in een dorpsgebied binnenstapt alsof het niemandsland is).

Hoe zit het met de natuurlijke hulpbronnen?

Natuurlijke hulpbronnen in de grond zoals aardolie, goud en bauxiet, worden gerekend tot het eigendom van de natie zoals verwoord in de grondwet.

De nieuwe wetgeving zal er echter wel voor zorgen dat dergelijke hulpbronnen in de grond niet meer zonder inspraak en medevoordeel van de Inheemse en Tribale volken kunnen worden weggehaald.

Natuurlijke hulpbronnen in de wettelijke gedemarqueerde gebieden kunnen gebruikt blijven worden, **maar de Inheemse en Tribale volken zullen medezeggenschap hebben, geconsulteerd moeten worden en inderdaad moeten meegenieten van de voordelen.** Ook zal er strengere wetgeving moeten komen zodat de natuur, waarvan de Inheemse en Tribale volken afhankelijk zijn, en zij zelf, niet de dupe van die "ontwikkeling" worden.

Inheemse en Tribale volken hebben recht op de gronden, woon- en leefgebieden en natuurlijke hulpbronnen die zij traditioneel in eigendom, bezit of gebruik hebben of anderszins hebben gebruikt of verkregen. Het gaat hierbij dus om natuurlijke hulpbronnen die traditioneel gebruikt worden, zoals het bos en de krekens.

Wat gebeurt met de concessies die reeds uitgegeven zijn en vallen binnen de gebieden?

In de conceptwet die ontwikkeld is, zijn er opties daarvoor aangegeven, waardoor zowel de rechten van de concessiehouders als de rechten van de Inheemse en Tribale volken geëerbiedigd worden. Er zal geen sprake zijn van een abrupte intrekking van bestaande rechten. Veel gevallen zullen individueel bekeken moeten worden, van geval tot geval. Maar in elk geval mag de huidige onrechtmatige situatie niet voortduren, waarbij slechts één "partij" wettelijke bescherming heeft en de andere niet. Door de grondenrechtenkwestie ongeregeld te laten, nemen de problemen alleen maar toe in plaats van af. Want intussen krijgen steeds meer mensen en bedrijven concessies en grondtitels in Inheemse en Tribale gebieden, en zijn er juist meer problemen te verwachten als dit niet structureel wordt aangepakt.

Hoe worden overlappingen van gebieden opgelost/aangepakt?

Bij het in kaart brengen van de gebieden, is geconstateerd dat er in sommige regio's inderdaad overlappingen voorkomen. Maar dat is over het algemeen geen onoverkomelijk probleem; de Inheemse en Tribale volken leven al eeuwenlang met elkaar; de dorpen en stammen kennen hun gebieden precies.

Eventuele conflicten ontstaan niet zozeer omdat de grenzen niet bekend zijn. Conflicten ontstaan doordat individuele personen zich niet (willen) houden aan (traditioneel) gemaakte afspraken.

In de meeste gevallen weten de gemeenschappen precies waar de grenzen zijn en bestaat er in feite niet eens een overlap. Dergelijke situaties zullen in onderling overleg uitgesproken moeten worden. Overigens hoeft een overlap van de gebieden geen probleem te zijn, aangezien het mogelijk is dat er gezamenlijke gebruiksgebieden zijn en dat kan ook zo afgesproken en vastgelegd worden.

VIDS

VIDS

collectieverechten.vids.nl